

د کتاب ځانگړنې

د کتاب نوم : د امت په راتلونکي کې د جوماتونو د امامانو رول!
ليکوال : مرحوم خرم مراد (رح)
ژباړن: محمد امان (رسولي)
خپرونډی: دافغانستان د ټولنيزې اصلاح او پرمختگ ټولنه - فرهنگي خانگه
د چاپ نېټه : جدی ۱۳۸۶
تیراژ : ۲۰۰۰
دیزاین: جاوید خان امیری
آدرس: کابل, خوشحال مینه, ساحه الف, عقب
بلاک های رهائشی شاداب ظفر.
موبایل ۰۷۷۸۱۹۱۳۸۲ / ۰۷۹۹۳۹۴۰۱۵
دیجیتل: ۰۷۵۲۰۲۱۲۲۱

Email: library@eslahonline.net

Download from: aghalibrary.cm

بسم الله الرحمن الرحيم

د امت په راتلونکي کې د جوماتونو د امامانو رول!

د جومات امام زموږ په مسلمانان ټولنه کې يو ځانگړی مقام لري، د عام وگړي په اند هغه په دين پوه شخص دی، چې دا ډېر لوړ مقام دی، د رسول الله صلی الله عليه وسلم د حديث له مخې عالمان په حقيقت کې د انبياوو وارثان دي، همدا وجه ده چې د امامت فريضه د خپلې مرتبې او مقام په لحاظ د الله (ج) له لورې پيرزوينو څخه ده. چا ته چې دغه منصب ورکړل شي په حقيقت کې هغه لوی نعمت تر لاسه کړ او په دې چې څومره شکر ادا کړي بيا هم کم دی له ده سره هغه علم او پوهه ده چې انبياوو ته راغلې وه، د نبیانو د وراثت وياړلري او ده ته د خلکو د امارت، لارښوونې، تزکيې او روزنې فرصت ور په برخه شوی دی.

بد مرغي دلته ده چې د مسجد امامت زموږ په ټولنه کې يو عادت گرځېدلی دی ته به وايې چې يوازې د څو رکعتونو امامت دی، خو په حقيقت کې داسې نده بلکې يو امام عملاً په هغه مصلی (جای نماز) درېري چې سيد الانبياء صلی الله عليه وسلم ورباندې درېدلی و، چې په دې سره ټول امامان د هغه صلی الله عليه وسلم وارثان او ځای ناستي دي، نوله همدې کبله به امامان هغه مسئوليتونه تر سره کوي چې هغه صلی الله عليه وسلم به تر سره کول.

دا خو زموږ بد نصيبي ده چې زموږ په ټولنه کې جومات هغه مقام نه دی تر لاسه کړی چې نبوي مسجد درلود او نه امامان هغه مقام لري چې بايد درلودلای يې، جومات يوازې يو عبادت ځای جوړ شوی دی چې يوازې لمونځ کوونکي پکې خپل رسمي عبادت ته رادرومي. د دې خبرې هيڅ احساس نشته چې جومات يوازې عبادت ځای نه بلکې د اسلامي

اهداء

خپل محترم والد صاحب مولوی محمد زمان (رح) ته چې زيات وخت يې په اندروږ او د هجرت په ديار کې د امامت دنده په غاړه لرله او جومات يې په علم آباد ساته.

او همدا راز د اسلامي امت هغه با احساسه امامانو ته چې د نبوي جومات دستر امام په پله روان دي او خپلو مقتديانو ته نوی روح بښي زه دغه متواضع ژباړه اهداء کوم.

محمد امان (رسولي)

۲۰/۹/۱۳۸۶

ټولنې، سيمې او کلي د مرکز حيثيت لري او امام يوازې د جومات امام نه دی بلکې په واقعيت کې هغه د دغه کلي مشر او فکري لارښود دی، جومات د امت د ژوند د چارو مرکز دی، د آذان او لمونځ په ذريعه يو مسلمان د ايمان او بندگۍ عهد تازه کوي او روزانه پنځه ځلې د اطاعت تمرين کوي، د ورورۍ، برابري، همدردۍ او غم خورۍ درس اخلي هغه د خپلو ورونيو سره بې تفاوته نه شي پاتې کېدلای خو د هغو په غم او درد کې شريک نه شي او مرسته ورسره ونه کړي.

جومات د دعوت او ارشاد مرکز دی ځکه چې له دغه ځای څخه الهي حکمونه خپريږي جومات د بنسټونې او روزنې مرکز دی، مدرسه او بنسټونځی دی، کتابتون او د مطالعې ځای دی، سياسي مرکز دی چې دلته مشران او ولس مشورې کوي او خپلې ستونزې حل کوي، بيت المال دی چې زکات او نوره بسپنه پکې راټولېږي او د اړو خلکو کفالت ورباندې کيږي، محکمه ده چې شخړې پکې فيصله کيږي، جومات ټولنيز فرهنگي مرکز (کميونتي سنتر) دی چې هلته د ودونو په څېر نورگن پروگرامونه تر سره کيږي، خو افسوس دا دی چې نه مونږ د جومات مقام په سم ډول وپېژنده او نه موامام د خپل مقام او منصب غوښتنې پيژني.

د اردو ژبې شاعر وايي:

ره گي رسم اذان روح بلالی نه رهي

د اذان رسم خو شته خو د بلال (رض) اغيز پکې پاتې نه دی.

په انساني تاريخ کې درې پيښو داسلامي امت په تعمير او جوړښت کې مهم رول لوبولی دی:

1-د حراء په غار کې د وحې د نزول پېل: چې انسانيت ته يې قرآن ورکړ، قرآن د ژوند هغه سرچېنه ده چې د انسان لپاره يې الهي هدايت تکميل او انسانيت ته يې دين د ژوند د مکمل او جامع نظام په توگه وړاندې کړی دی، نبي کریم صلی الله عليه وسل د ډېر جداو جهد او نه ستړې کېدونکي کوشن څخه وروسته قرآني نظام پلي کړ او د اسلامي

حکومت د نمونې او بېلگې په وړاندې کولو يې وښودله چې انسانيت ته د ورپيښو مسايلو حل په دنيا کې داسلامي نظام پرته په بل هيڅ نظام او ازم کې نه پيدا کيږي.

۲- ۱۳کاله وروسته له مکې څخه د مدينې لور ته د هجرت پېښه منځته راغله، دغه دومره مهمه پېښه وه چې زموږ د خپل تاريخ کليزه په همدې بنا شوه، د مکې څخه د مدينې په لور هجرت د اسلام په تاريخ کې يو فيصله کوونکی سفر دی، چې په پايله کې يې د اسلامي حکومت بنياد کيښودل شو، د حق او باطل د جگړې يوه تاريخ جوړونکې شيبه وه هلته چې دا فيصله واورول شوه: حق حق دی او برلاسي به هم د ده وي او باطل باطل دی زور به يې خامخا پای ته رسيږي څومره زور يې چې وي، تکتیک او جاه او جلال يې څومره هم وي د ذلت او ماتې سره به مخ کيږي او له منځه به ځي.

۳- په ۸ هجري کال د مکې د فتحه: او نړۍ ته يې دا پېغام ورکړ چې راتلونکی د اسلام دی، د مکې فتحې عملا دا ثابته کړه چې انسانيت که د امن، انصاف او د ژوند ساتلو لپاره کوم متوازن، معتدل او مضبوط نظام غواړي هغه په اسلام کې دی او که څوک د ښه مقتدا او نمونې په لټه کې وي نو هغه د نبي عليه السلام په ذات کې دی... د يوه وگړي له ژوند څخه نيولې د حکومت تر تشکيلاتو پورې!

د ټولني د ښه ژوند په جوړولو کې د جومات

رول:

مدينې ته د تشریف راوړلو څخه وروسته در رسول الله صلی الله عليه وسلم لومړی کار د جومات تعمير او ابادول و، د دې خبرې څخه دا جوتیږي چې په اسلام کې مسجد کوم مقام او څومره اهميت لري، د دغه مسجد په تعمير کې هغه صلی الله عليه وسلم په خپله گډون درلود او په خپل لاس يې تيرې وړلې، که څه هم چې نبوي جومات د عمارت او بنايست په لحاظ

يو عام جومات و خو په اصل کې دغه مسجد د ټولو عالي شانې جوماتونو د منځ ته راتلو بنياد وگرځيد، چې وروسته بيا په دهلي، قرطبه، اصفهان، تاشقند او لاهور کې تر سترگو کيږي. له جومات سره د امت د ژوند تړاو هغه مهال پيدا کيږي چې جومات د دعوت، عدالت (محکمې) او سياست مرکز جوړ شي، د شخړو فيصلې به دلته تر سره کېدې، د جهاد لپاره به غږ وشو نو خلک به دلته راټولېدل، لښکر له همدې ځايه روانېده، د شورا غونډې هم دلته تر سره کېدې، پنځه وخته لمونځ په جومات کې کېده آن تر دې چې منافق به هم په جومات کې حاضر و، دا تصور نه و چې يو وگړی امت مسلمه سره تړاو ولري او هغه دې په جومات کې حاضر نه وي، د سهار د لمانځه ځانگړی اهميت و د وخت خليفه عمر رضی الله عنه به چې د سهار لمانځه لپاره را ووت نو خلک به يې هم لمانځه ته پاڅول. د صفونو د منظم او پوره ساتلو اهتمام کېده، د سياست، محکمې او د ټولنيز ژوند مرکز هم جومات و د اسلام په تاريخ کې سترې مدرسې په جوماتونو پورې تړلې وې، هغه مدرسې چې زمونږ لوی پوهنتونونه وو، اسلامي امت ته يې د کيمبرج او اکسفورډ بڼه لرله. دغو جوماتونو ته څېرمه د زده کوونکو لپاره د اوسېدو خونې وې، د تعليم نظام په جوماتونو کې قايم و، دغه زمونږ د عروج دور و ولې په وروستيو وختونو کې چې د امت زوال زور واخيست او د دنيا قيادت يې له لاسه ووت او جومات هم دغه مقام دلاسه ورکړ نو زمونږ ټوليز حالت هم ورسره يومخ بدل شو او د ذلت کندې ته وغورځيدو.

ضروري ده چې د جومات امامان هماغه مقام حاصل کړي چې د هغوی له شان سره وړ دی، ولې د دې لپاره اړينه ده چې د جومات امامان په خپله خپل ځان د دغه مقام او منصب د سنبالولو لپاره وړ او اهل کړي چې له دې پرته د امت ټولنيز ژوند بيا را ژوندي کول ممکن نه دی.

اسلامي امت د دومره لوی شمېر سره سره بيا هم په ذلت او خواری کې شپې تيروي، نور قومونه پرې برلاسي دي دومره لوی خطر ورپېښ دی چې

په تاريخ کې يې ساری نه موندل کيږي، نو غالب تمدن چې مسلمانان په کومه کچه خپل حريف گڼي او په نښه کړي يې دي، له هغه نه زيات څه کولو ته اړتيا ده، يوازې په بيانېو او تقريرونو، فيصلو او د هغوی د دسيسو په لوڅولو څه نه کيږي، د دغو خطرونو د مقابلې لپاره امامان د خپل مقام او منصب په پېژندلو سره واقعي رول لوبولی شي.

دا اړينه ده چې د جومات امامان د دې خبرې وړ شي چې دغه مقام سنبال او تر لاسه کړي، امت ته لارښوونه وکړي او جومات ته د امت په ژوند کې هغه مقام ورکړي چې نبي کریم صلی الله عليه وسلم د مدينې په ټولنيز ژوند کې جومات ته ورکړی و. داسمه ده چې امت د تاريخ په ډېر نازک پړاو کې ولاړ دی او ډېر درانه خطرونه ور اوښتي دي ولې په دغه خطرونو کې روښانه راتلونکی نغښتی دی، زمونږ لپاره د دنيا د رهبرۍ پراخه امکانات موجود دي همدغه وجه ده چې دښمن په مورې پسې دی او په دې پوهيږي چې په نړۍ کې ابلېسي تمدن ته يوازېنی خطر مسلمان دی او دغه حقيقت علامه اقبال دابليس له خولې په گوته کړی دی:

(لويديځ ته نه د سوشليزم څخه خطر شته او نه له مزدکيزم څخه، اصل خطر د اسلام څخه دی ځکه په اسلام کې دا قوت او صلاحيت شته چې د ده په مقابل کې راپورته شي او د هغه مخ ته ودرېږي او چيلنج يې کړي).

د امت په داخلي ترکيبي هيات کې دغه ځانگړينه پرته ده چې درب العالمين لخوا اعلان شوې ده چې: "اخرجت للناس" دا د ټولو انسانانو لپاره جوته شوې ده چې نبي کریم صلی الله عليه وسلم د ټولو انسانانو لپاره نبي را استول شوی دی. او امت به يې تر قيامته پورې دغه لاره تعقيبوي. "و کذلک جعلنکم امه و سطاتکونوا شهداء علی الناس" (البقره ۱۴۳ ایت). (مورې تاسې مسلمانان منځنی امت جوړ کړئ ترڅو د نړۍ په خلکو شاهد واوسئ)، د امت شعار يې دا جوړ کړ (وجاهدوا فی الله حق جهاده) (الحج ۷۸ آیت) د الله په لار کې داسې حق او مناسب جهاد وکړئ.

د قرآن لارښوونه ده چې دغه امت د څه لپاره منځ ته راغلی دی دا امت ددې لپاره نه دی راغلی چې ددنيوي گټو سياست وچلوي او يا په نړۍ کې يوازې د نوم گټلو لپاره کاروکړي بلکې دنده يې داده چې ټول انسانيت د الله (ج) په بندگۍ کې داخل کړي دغه امت چې کله هم خپل منصب او دنده پيژندلې ده نو په ۳۰ کلونو کې يې په نړۍ کې يو لوی بدلون او انقلاب راوستی دی، د هغه مهال له مسلمانانو سره وسایل کم و ولې د ايمان، يقين او يووالي پر بنسټ يې يوازې په ۳۰ کلونو کې ايران او روم ته ماتې ورکړه او په ۱۰۰ کلونو کې د ننه د اسپانيې غرونو او د چين ساحلونو ته ورسېدل، نړۍ د "رفعتالک ذکرک" عملي بڼه په خپلو سترگو وليدله.

د نن زمانې د چيلنجونو د ختمولو او د کاميابيو لاسته راوړلو لپاره بيا هم هماغه بڼه اختيارولای شو خو پدې شرط چې امت خپل مسئوليت لکه څنگه يې چې اړتيا ده سرته ورسوي.

د امامانو دندې:

امامان په دغه کار کې بنسټيز رول لري، هغوی يوازې د لمانځه امامان نه دي بلکې د ټولني امامان او رهبران دي چې بايد ټولنه د محمد صلی الله عليه وسلم په لاره روانه کړي.

به مصطفی برسان خویش را که دین هم اوست

اگر به او نه رسیدی تمام بولهبی است

د دې لپاره باید دوی خپل ځان تیار کړي جومات د امت د ټولنيز ژوند بنسټونځی او روزنتون دی امام دې په خپل ځان کې دا وړتيا پيدا کړي چې په دغه مقام کې د کيناستو په مهال خپله دنده او فريضه سرته ورسوي.

په ټولنه کې د جومات حقيقي مقام او مرتبه نن سبا ډېره کمزورې ده او امام په عملي توگه دومره بې وسه دی چې هغه (د جومات د سرپرست له اجازې پرته) د لمانځه د وخت د ټاکلو اختيار هم نه لري.

حقيقت دا دی چې امامان په خپله ډېر لوی قوت دی، که په هغو کې وړتيا او صلاحيت وي نو په ټولنه کې اوښتون او انقلاب راځي خو هغوی د

خپلو وړتياوو، صلاحيتونو او امکاناتو (فرصتونو) څخه بې خبره دي، د عربو په شپږو خلکو کې ايمان او يقين پيدا شو پایله يې دا شوه چې ډېر غوره جنرالان وړ څخه جوړ شول، د تاريخ چيلنجونه يې درک کړل، د خپلو پتو وړتياوو احساس ورسره و هغوی په نړۍ کې د لويو سوبو او فتوحاتو لړۍ پيل کړه او يوې ډېرې لويې نړۍ يې پيغام ومانه او تاريخ يې بدل کړ.

بناغلو امامانو!

له تاسې سره د روښنايي ځلی شته هغه د نبوي مسجد امام نبي کریم صلی الله عليه وسلم دی، د هغه صلی الله عليه وسلم اخلاق، شهادت، کره وړه، اخلاص، زړه سوی دی... او د دې څخه وړ هاخوا يې دغه عظيم کار هم سرته رساوه.

تاسې د خپل ځان لپاره يوه د عمل لايحه جوړولای شئ چې بنسټيز ټکي پکې درج شي:

۱. له هر څه څخه مخکې او مهمه خبره دا ده چې له تا سره د صحيح څيزونو علم او پوهه وي، د الله (ج) يووالی او د رسول الله صلی الله عليه وسلم گواهي چې د قيامت په ورځ به يې په امت باندي ورکوي ستاسو گواهي چې د ژوند برخه وي. د اسلام پوره روح او د هغه ټول عمارت په توحيد ولاړ دی،

= جومات ته په راتلونکو کې الله (ج) ته د احتياج کيفيت پيدا کول ځکه چې د ژوند په هره مساله کې موږ الله (ج) او د هغه رسول الله صلی الله عليه وسلم ته محتاج او اړيو، په شعوري ډول د دې هڅه کول او د دې لپاره تدبير سنجول چې الله (ج) ته د بنده د محتاجي نسبت پيدا او الله (ج) سره تعلق قايم شي دا به دې له لومړيتوبونو څخه وي.

۲. تاسې په خپلو مقتديانو کې نبي کریم صلی الله عليه وسلم سره د مينې او اطاعت جذبه او ولوله پيدا کړئ، د مصطفی صلی الله عليه وسلم سره يې عشق او علاقه پيدا کړئ، پدې سره د امت په جسد کې قوت پيدا کيږي د نبي کریم صلی الله عليه وسلم د ذات گرامي سره مينه د

قوت او پياوړتيا هغه سرچينه ده چې يوازې له تاسو سره ده، چې له بل امت سره نشته، صنعتي ترقي، پرمختيا او د کارخانو قوت اصلي قوت نه دی په دغو سره هغه کارنه تر سره کېږي چې تاسې يې په مخ کې لرئ. ۳. د امت په ژوند کې د دين او دنيا ترمنځ د يو والي راوستلو کار هم ستاسې دی.

۴. علم او پوهه يوازې په احکامو او مسايلو پوهېدلو ته نه بلکې د احکامو او مسايلو سره سره د حکمت او مصلحت پېژندلو ته ويلی شي نبي کریم صلی الله عليه وسلم د کتاب سره سره د حکمت ښودنه هم کړې وه، حکمت هغه څيز دی چې (خير کثير) ورته ويل کېږي: **(ومن يوت الحکمه فقد اوتي خيرا كثيرا)** التوبه ۲۶۹ آيت. چاته چې حکمت ورکړل شو په حقيقت کې لوی خیر ورکړل شو.

د ديني حکمت او پراويز توب (تدريج)!

که انسان له حکمت سره بلد نه وي نو په دين عمل کول او نورپرې روانول او د دين قوت پېژندل ورته ناشوني دي، يوازې د احکامو او مسايلو بيانول په دين عمل نه دی بلکې په دين عمل يوازې هغه مهال کېږي چې خلک آماده شي چې د دين مسوليت په غاړه واخلي، په هغو کې د اطاعت وړتيا پېدا شي، دغه حکمت گڼ اړخونه لري:

يو ډول حکمت د احکامو د پراويز توب فهم دی، ټول حکمونه يو شانته نه دي د عمل کونکو لپاره دا اړينه ده چې پوهېږي چې په احکامو کې پراوونه شته: يو ځلي په نبوي جومات کې خلکو د فرض لمونځ له ادا کولو وروسته په هماغه ځای کې چې فرض يې ادا کړي وو، پورته شول او سنت يې ادا کول عمر رضی الله عنه وفرمايل: مخکيني امتونه په همدې تبه او هلاک شوي وو چې د فرضو، سنتو او مستحبو تر منځ يې فرق نه کولو نو امت چې زوال په لار درومي، داسې وشي چې زيات زور مستحبو او سنتو ته ورکړي او فرض شاته وغورځوي.

د حکمت يو اړخ دا هم دی چې په قرآن کې يوازې د خنزير له غوښې او د شرابو له څکلو منعه نده شوې بلکې حسد (کينه، رځه) او غيبت يې هم حرام کړې دی همدارنگه د الله (ج) په لار کې جد او جهد او سر ښندنه يې هم په لويو نيکيو کې شمېرلې ده:

" اجعلتم سقايه الحاج و عمارة المسجد الحرام کمن آمن بالله واليوم الآخر وجاهد في سبيل الله" (التوبه ۱۹ ايت).

ايا تاسې حاجيانو ته اوبه ورکول او د مسجد حرام ابادي د هغه چا د کار سره برابرئ چې په الله او د اخرت په ورځ ايمان لري او د الله په لاره کې جهاد کوي.

د الله (ج) رسول د هغه حکمونه په واضح ډول بيان کړي او عملي بيلگه يې هم وړاندې کړې ده لکه د احکامو سره سره يې اخلاقي ښوونې او د الله (ج) په لاره کې جد او جهد ته هم زيات اهميت ورکړی دی همدا وجه ده چې د ايمان سره سره اخلاق او د کردار جوړول او د دين د لوړوالي لپاره د جد او جهد لورته هم توجه او پاملرنه کېږي.

چې په پايله کې يې د يو مسلمان داسې اخلاق او کردار جوړېږي چې اصلا مغلوب دی او د دين د برلاسی لپاره د جد او جهد په نتېجه کې يوه په زړه پورې اسلامي ټولنه منځ ته راځي او دا د اسلام ځانگړنه ده او په دې سره ټولنه د اسلام د ژوند د پوره نظام له رښتینو برکتونو څخه گټه پورته کوي.

په دې سره تاسې په دې هم پوهېږئ چې هر کار په تدريج سره کېږي، ټول دين پرخلکو په يو ځل نه پلي کېږي، د طبيعت او نفس د وړتيا سره به په تدريج سره په خلکو کې چلېږي، د هر څه څخه وړاندې د زړه د ننه به ايمان پېدا کېږي دغه دسلفو دکار طريقه ده هغوی د تدريج اهتمام کاوه د دين ټولې غوښتنې يې په يو ځل د چا مخکې نه ايښودې.

سیرت پاک که مطالعه شي نو د نبي کریم صلی الله عليه وسلم د کاميابۍ راز په دې کې جوتېږي چې هغه د مينې، رحمت او شفقت مجسم

وجود و، قرآن په دې شاهدي ورکوي (فبما رحمه من الله لنت لهم ولو كنت فظا غليظا القلب لانفضوا من حولك). آل عمران ۱۵۹ ایت.

دغه د الله (ج) لوی رحمت دی چې ته د هغوی لپاره نرم خوی لرې که تیز خوږه او سخت زړی وای نو دوی به ستا له شاوخوا نه تیت شوي وای.

هغه صلی الله علیه وسلم نرم زړی و، په تادیب ورکولو کې یې هم نرمي کوله یوه کوچني په نبوي جومات کې متیازې کولې صحابه د هغه منعه کولو ته پاڅېدل هغه صلی الله علیه وسلم دوی منعه کړل وروسته یې صحابه وو ته وفرمایل: هغه ځای پرېمنځئ او پاک یې کړئ، د هغه صلی الله علیه وسلم د طرز العمل نتیجه دا شوه چې هغه شخص د تل لپاره مطیع او تابع جوړ شو.

سید قطب (رح) د سوره الاعلیٰ په تفسیر کې یوه واقعه نقل کړې ده چې یو سړی د رسول الله صلی الله علیه وسلم خواته راغی څه یې وغوښتل هغه صلی الله علیه وسلم ورته ورکړل هغه ناخوښي ښکاره کړه نو هغه صلی الله علیه وسلم ورته نور ورکړل چې بیا ورباندې خوښ شو.

هغه صلی الله علیه وسلم صحابه کرام مخاطب کړل او ویې فرمایل: چې زما او ستاسې مثال داسې دی چې یو تریدلی او ښ دی او تاسې ورپسې ډانگ راخیستی دی چې په دې سره هغه نور هم زیات په ویره او ترهه کیږي. ولې څښتن یې په محبت او شفقت سره قابو او ایل کولی شي. اوس موږ د دغه قوم سم لوري ته د لارښوونې او روزنې لپاره د هغه صلی الله علیه وسلم نرمي، محبت او شفقت ته اړتیا ده، چې که د جومات له منبر څخه د دین د ښوونې هماغه انداز وي، نو نتیجه به ورکړي.

جومات د کلي مرکز دی:

د ټولني سره د جومات د اړیکو په جوړولو کې امام مهم رول لري. جومات صاف سوتره ساتل په کار دي او نظافت او پاکي په دین کې زیات اهمیت لري. دغه پاملرنه په مسجد کې تر سترگو کیږي د سیمې جومات د خلکو مرکز بلل کیږي، خلک هلته کښیني او د خپلو ستونزو او مسایلو په

اړه خبرې کوي. جومات هغه ځای دی چې هلته سجده کیږي که څه هم چې د نبی کریم صلی الله علیه وسلم له نبوي ځانگړنو څخه یوه دا ده چې ټوله ځمکه د هغه لپاره د سجده ځای گرځیدلی دی او مسلمان په هر ځای کې په خاوره سرايښودلی او سجده کولای شي.

د دې یوه معنا داده چې مسلمان چې هر ځای وغواړي لمونځ کولای شي بله دا چې د مسلمان دنده او وظیفه ده چې په ټوله نړۍ کې د الله (ج) بندگي عامه کړي، له مسجد جوړولو څخه وروسته د نبی کریم صلی الله علیه وسلم ټوله پاملرنه د جومات ښکلا او ښایسته کولو ته نه وه بلکې د هغه صلی الله علیه وسلم اساسي توجه او پاملرنه د دین برلاسي ته وه چې نړۍ په دین روانه شي هغه صلی الله علیه وسلم غوښتل چې خلک د انسانانو له غلامۍ او د دنیا له تنگیو څخه د یوه الله (ج) د بندگۍ وسعت او پراخي ته راوبلي نو د جوماتونو د امامانو اساسي دنده همدا ده او دې ته باید لومړیتوب ورکړي.

هغه صلی الله علیه وسلم جومات د نور د منارې په څېر جوړ کړ د امامت د دندې په سرته رسولو هغه لوړ مقام تر لاسه کړ، الله (ج) هغه صلی الله علیه وسلم په ازمیښت کې واچاوه په هغه صلی الله علیه وسلم یې ډېر لوی مسولیتونه واچول او هغه صلی الله علیه وسلم دغه دندې په ښې وړتیا سرته ورسولې. نو د رسول الله صلی الله علیه وسلم په پله د تگ او د هغه د لارښوونو په رڼا کې د خپلو وړتیاوو څخه کار اخیستل په کار دي د سیرت په ښې مطالعې سره د رسول الله صلی الله علیه وسلم د دغې اسوي پوهه لاسته راوړلای شو، چې خپله یې عملي کړي، لمونځ کونکي آماده او تیار کړي په دې کار سره په امت کې هغه قوت او ځواک پیدا کیږي چې د نړۍ رهبري او قیادت ورباندې کولای شي.

د جمعي خطبه د اسلام د ښوونې او روزنې په نظام کې بنسټیز رول لري له دې کبله د جمعي لمونځ لازم او فرض شوی دی، هیڅ وگړی یې په ځانځاني سره له جماعت پرته نه شي ادا کولای د کلي د مرکزیت له کبله

يې په هر سرې جومات ته ځان رسول لازمي کړي دي او د جمعې د خطبې په وجه د فکري لارښوونې او تزکيې او روزنې وسايل برابرېږي، له همدې لارې هره اونۍ د غه کرڼه تکرارېږي نو ځکه د جمعې خطبه ځانگړې توجه او پاملرنه غواړي. که محترم امامان د يادوشو ټکو په رڼا کې خپل غورچاڼ په پام کې ونيسي او د ايمان، اخلاقو، تدريج (پړاو په پړاو) د عامو خلکو په مسايلو موضوع گانې جوړې کړي او خطبې ورباندې ورکړي نو دغه مهال به يې خپله دنده په ښه ډول تر سره کړې وي، عوامو ته به هم په زړه پورې وي او ورو ورو به جومات ته د کلي د مرکز مقام حاصل شي.

البته يوې خبرې ته بايد ځانگړې اهميت او پاملرنه وشي هغه دا چې امامان کله خطبه ورکوي نو هغه خبرې دي بيانوي چې ټولو علماو ته د منلو وي په دې سره فکري او ملي همغږي راځي او د اختلاف خپرېده پای ته رسېږي ټول مسلمانان د يوه بدن په څېر د امت حقيقي کردار ادا کولای شي او دا د وخت غوښتنه او اړتيا هم ده.

امت نن سبا د زوال سره مخ دی په ايمان او اعمالو کې يې زوال او کمزوري ښکاره شوي ده ددې علاج دا دی چې خلکو ته د دين سمه ښودنه وشي پدې لاره کې خامخا ستونزې شته خودتاسې مسوليت دا دی چې خپل کار ته دوام ورکړئ، ستونزې له ياده وباسئ او په خپل کار کې هڅاند اوسئ، د نيت د اخلاص سره عزم، اراده او کونښن په کار واچوئ.

هر ورو به نتېجه ورکړي او پايلې به يې راووزي په دې وخت کې پراخې سينې او د نظر وسعت ته اړتيا ده دا به ستاسو په چلند او خبرو کې ښکاره کېږي.

په يقين سره ويلی شو که دغه امور په نظر کې ونیول شي او تاسې د امامت د وظيفې مسوليت تر سره کړئ او دغه تحريک د جوماتونو په امامانو کې عام شي نو په ټولنه کې به زر تر زره مثبتې او گټورې اغېزې تر سترگو شي.